

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 4. septembra 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Doma prezrti predlogi

Če ne gre pri nas vse tako, kakor bi želeli, se pri nas po navadi meče krivda na Beograd. Da je beograjski centralizem bil v resnici kriv zelo mnogih neveselosti, o tem ni dvoma in o tem smo tudi že mi za časa vseh režimov mnogo napisali. Ni pa kriv vedno Beograd, temveč dostikrat smo krivi tudi mi sami. In krivi smo tudi v takšnih stvareh, ko odločamo samo mi in ko pada vsa krivda le na nas Slovence.

Kolikokrat se je n. pr. naglašala potreba složnega sodelovanja vseh Slovencev. Niti enkrat ni bil ta predlog izveden, pa če smo bili v še tako resnih časih in če je šlo za še tako velike stvari. Tisti, ki so bili na vrhu, niso nikdar imeli smisla za resnično sodelovanje in vse kaže, da ga še danes nimajo. Vsaj tako moramo sklepati, če gledamo, kako silno malo se stori za aprovizacijo Slovenije z živili, zlasti z moko, in industrijskimi surovinami. Če kdaj, bi bilo sedaj, ko gre za prehrano ljudi, resnično sodelovanje vseh slovenskih gospodarskih in političnih organizacij nujno potrebno. Kakor pa kažejo zadnji dogodki, tudi sedaj tega sodelovanja ne bomo dosegli.

Ni pa to edini predlog, ki je bil prezrt doma, temveč takšnih prezrtih predlogov je cela kopa. Še pred nedavnim smo predlagali, naj se Ljubljana občina zani- ma za novo dvorano na vselejmu in s svojim sodelovanjem omogoči, da dobi Ljubljana v resnici veliko in moderno dvorano, ki jo tako nujno potrebuje. Naš predlog je bil docela prezrt in novo preurejeni vselejmu ne bo imel nameravane dvorane, ker se mu ne nudi v ta namen prav nobena pomoč. A Ljubljana hoče biti mesto z živahnim tujškim prometom, ki bo privabljalo tujce tudi z lepimi glasbenimi festivali in drugimi prireditvami. Kako pa se naj tvega- jo te prireditve, če nima Ljubljana velike dvorane, kjer bi bile v primeru slabega vremena takšne prireditve edino mogoče? In tudi za lastno kulturno in družabno življenje Ljubljana take dvorane ne more pogrešati. A vendar jo mora, ker se bo zamudila ugodna prilika.

Koliko predlogov je bilo pri nas že predlaganih, da se pospešuje industrializacija dežele. Ponovno je bilo dokazano, da se Slovenija brez močne industrije ne more prehraniti, da se mora prebivalstvo izseljevati. Navedli so se konkretni predlogi, kako se naj industrializacija pospešuje, a vsi ti predlogi so bili temeljito prezrti. Niso se znižale niti občinske niti druge samoupravne davščine industrijskim podjetjem, ni se odpravila obdačitev pogonskih sredstev, skratka po vrsti vsi predlogi so bili prezrti. In tako smo v stalni nevarnosti, da se še nove tovarne preselijo na jug.

Kakšna množina drugih koristnih predlogov se je že predlagala, tako ustanovitev obrtno-tehnološkega muzeja, zoološkega vrta, zgraditve cenjenih delavskih stanovanj, ustanovitve hotelske družbe, ustanovitve slovenskega čkovnega zavoda itd., a vsi ti predlogi so bili tako temeljito prezrti, da se o njih ni niti razpravljalo. Zato pa so se izvedli drugi predlogi, ki so prinašali večinoma le eno-

stransko korist in čeprav so zahtevali silne denarne žrtve. Za takšne predloge je bil vedno denar, ne pa tudi za druge.

Posledica vsega tega pa je, da imamo danes polno vprašanj neurejenih le po lastni krivdi in da je Beograd v tem oziru čisto brez vsake krivde. Saj je celo to res, da so bili dostikrat naši ljudje, ki so znali zasukati razne odločbe iz Beograda, da so učinkovale čim bolj centralistično. Kdor objektivno presoja ves naš raz-

voj po vojni, ta pač ne bi mogel izreči nam posebnega priznanja za način, kakor smo reševali svoje lastne zadeve.

To dosledno preziranje in omalovaževanje tudi v najboljšem namenu izrečenih predlogov je moralo ohladiti dobro voljo ljudi in zato se v našem javnem življenju tudi zasebna iniciativa vedno manj opaža. Zato tudi živimo vedno bolj tjavdan, zato pada čut odgovornosti, zato delamo manj in zato se manjša naša požrtvoval-

nost. Namesto da bi drug drugemu krepili nacionalno moralo in si s sodelovanjem lajšali delo, da bi v vsakem pogledu napredovali, si delamo še naprej drug drugemu ovire in še naprej vlečemo vsak na svojo stran. V srečnih mirnih časih je to še šlo, sedaj pa je že čas, da krenemo na drugo pot in da tudi uredimo doma svoje življenje kakor treba, da ne bodo ostali najboljši predlogi prezrti in neupoštevani.

ujetnikov. Računajo, da je teh zaposlenih v kmetijstvu okoli 600 do 700 tisoč. V obrtnem gospodarstvu dela okoli 400.000 tujih najetih delavcev ter 200.000 vojnih ujetnikov. Število vojnih ujetnikov pa se je najbrže v zadnjem času zmanjšalo, ker so bili norveški in nizozemski vojni ujetniki izpuščeni. Deloma so bili izpuščeni tudi ujetniki iz Poljske. Večina pa je ostala v Nemčiji, ker pač doma nima nobene možnosti za zaposlitev.

Brezposelnost v Nemčiji je znašala v pretekli zimi samo približno četrt milijona ljudi. Nato je še zelo padla ter znašala koncem junija samo še 39.000. Od teh pa je bilo za delo sposobnih samo nekaj nad 3500. Mnogi so za delo namreč že prestari.

Če se šteje, da dosega efektivno stanje nemške vojske 10 milijonov mož, bi znašalo število vseh zaposlenih moških in žen danes v Nemčiji 14,66 milijona ljudi. K tem treba prišteti še približno en milijon tujih delavcev ter en milijon vojnih ujetnikov, da bi bilo vseh delovnih sil okoli 16 in pol milijona.

Gradnja kolodvorskega poslopja v Kamniku

Gradnja novega postajnega poslopja dobro napreduje, dasi bi bila stavba še lahko davno končana, če bi prevzel to delo kakšen gradbeni podjetnik. Železniška uprava pa dela v lastni režiji ter ji vedno manjka zidarjev; menda radi tega, ker jih preslabo plača. No, pa upamo, da bo v jeseni novo kolodvorsko poslopje že pod streho!

Tudi tako dolgo zaželeni slepi tir proti Čuvajnici je že pripravljen, ki smo ga prav krvavo potrebovali!

Potreben bi bil samo še valjar, da bi se teren, ki je nasut z debelo plastjo gramoza, povaljal, da bi bil končno ta prostor in tir uporaben za nakladanje in razkladanje! Upamo pa, da bo tudi to žel. uprava še dokončala do zime!

Ze meseca maja smo kritizirali v tem listu upravo, ker ne vpelje električnega toka na postajališču Kamnik! Čudno je, da v današnjih časih sveti še vedno s petrolejem, dasi gre električni tok tik postajališča in bi bilo treba le kakih 60-100 metrov žice in par žarnic! Ne glede na to, da je skrajno nazadnjaško, da se sveti še vedno s petrolejem, je tudi prav gotovo, da bi bila električna razsvetljava mnogo cenejša! Ali res nima železniška uprava prav nobenega smisla za napredek in ugodnost, saj bi gotovo ne veljala napeljava voda niti din 1000? Pravi, da je kamniška železnica ena najbolj aktivnih železnice v državi!

Pa ji vsaj tako malenkostno udobnost privoščite v zahvalo in priznanje za njen čisti dobiček!

Pogajanja z Italijo zaradi bombažnega prediva

Napovedujejo se nova pogajanja z Italijo zaradi italijanske dobave bombažnega prediva, ki ga nam je Italija v posebnem sporazumu odobrila. Naša delegacija je odpo- tovala že v Benetke. Na čelu delegacije je Vlada Ilić iz Beograda, člani delegacije pa so: gg. Horowitz, dr. Adolf Golia, Ivančič, Tolski in Franjo Sirc iz Kranja. Za direkcijsko za zunanjo trgovino bo navzoč pri pogajanjih dr. Kristić, načelnik uvoz. odd. direkcije.

Novo breme za industrijo

Načrt uredbe o nadzorstvu podjetij po inspekciji dela

Pri sedanjem velikem skoku cen, ko je postalo zlasti za revnejše sloje in tudi nekaj dobro situirane uradniške sloje vprašanje prehrane že eksistenčno vprašanje, bi morali pač vsi gledati na to, da se cene če le mogoče znižajo. To je med drugim mogoče doseči tudi s pocenitvijo proizvodnje. Zato pa je tudi iz temelja napačno z novimi bremenimi podraževati industrijsko proizvodnjo, zlasti z bremen, ki niso neobhodno potrebna. Med takšne spadajo tudi stroški za odpravo nedostatkov pri naših socialnih institucijah, tako tudi pri inspekciji dela. Nikakor ne pravimo, da teh nedostatkov ne bi bilo treba odpraviti, toda vse ob svojem času in pa na račun tistega, ki v vseh teh institucijah tudi odločuje. Inspekcija dela pa je javna ustanova in zato se morajo kriti njeni stroški iz javnih sredstev. Industrija mora itak že zmagovati izredno visoka bremena zaradi silno zvišanih davščin, zaradi višjih mezd in višjih socialnih dajatev. Sedaj pa se napoveduje še zvišanje minimalne mezde. Vrh tega pa mora industrija premagovati silne težkoče pri nabavi surovin. Vse to pač opominja, da mora zahtevati industrija čim večjo obzirnost ali pa bo morala pod pezo bremen omagati in reducirati svoje obratovanje. Est modus in rebus — in to mora veljati tudi za obremenitev industrije!

V naslednjem objavljamo glavne določbe načrta uredbe o nadzorstvu podjetij po inspekciji dela.

§ 1. Inspekcije dela pri bankih upravah nadzirajo izvajanje delavske zaščitne zakonodaje v industrijskih, obrtniških in trgovinskih podjetjih po predpisih zakona o inspekciji dela.

§ 2. Inspekcije so kot strokovne ustanove podrejene neposredno banu. Imajo svoje arhiv s svojimi delovodji. Na čelu inspekcije je diplomiran inženir iz stalnega osebja inspekcije.

§ 3. Kvalificirano osebje s fakultetno naobrazbo imenuje minister za socialno politiko, v primeru nujne potrebe pa more po predhodnem soglasju ministra za socialno politiko dodeliti to osebje tudi ban. Drugo osebje imenuje ban iz vrst svojega osebja.

§ 4. Zaradi zagotovitve rednega nadzorstva nad podjetji ter pospeševanja tehnične in higienske zaščite pred nezgodami, se predpisuje posebna doklada v višini 1 % predpisanega prispevka za primer bolezni, nesreče in dodatnega prispevka za nesrečo pri

krajevnih organih SUZOR-ja. Ta doklada se ne bo pobirala od podjetij, ki niso zavezana k prijavi po § 9. zakona o zavarovanju delavcev.

Predpisana doklada pada v celoti v breme delodajalcev ter velja za zanj predpisi 8. poglavja zakona o zavarovanju delavcev.

§ 5. Doklado pobirajo krajevni organi SUZOR-ja ter dostavljajo po odbitku 5% za stroške pobiranja 10 odstotkov ministrstvu za socialno politiko, oddelku inspekcije dela, ostanek pa inspekcijam dela pri bankih upravah, po teritorialni pristojnosti posameznih podjetij.

§ 6. Iz teh sredstev se krijejo naslednji stroški: za nabavo aparatov, instrumentov in strokovne literature, za tečaje in tiskanje strokovne literature, poročil, statistike in propagandnega materiala, ki se tiče zaščitne tehnike in obratne higijene, za predavanja in tečaje, za uradna potovanja organov inspekcije dela zaradi nadziranja podjetij, izdajanje dovoljenj za zgraditev in delo podjetij ter reševanje sporov, za izplačilo terenskih dodatkov organom inspekcije — za odkup letnih železniških kart za organe inspekcije, za pisarniške in materialne potrebe inspekcije, za zaščitno organizacijo tehničnih zbirk in razstav, za proučevanje zaščitnih naprav in izdelave modelov novih naprav, za psihotehnične preizkušnje.

Ne more pa se nastavljaati na breme teh dohodkov novo osebje niti dohodki uporabljati za namene, ki ne spadajo v delokrog inspekcije.

Dovoljen je virman z računi ministrstva za soc. politiko, oddelka za inspekcijo dela z računi inspekcije pri bankih upravah. O tem odloča minister za soc. politiko.

§ 7.—8. Sredstva oddelka pri min. za soc. politiko upravlja mi-

nister, z računi inspekcije pri bankih upravah pa ban.

§ 8. Krajevni organi SUZOR-ja morajo takoj nakazati plačane doklade lastnikom računov ali pa plačajo obresti, ki veljajo za vloge pri Poštni hranilnici (ker se pri tej nalagajo vsa vplačila).

§ 9. Do konca leta ne potrošene vsote se nakažejo gl. državnim blagajni kot izreden državni dohodek. Višino dodatka organom inspekcije predpiše minister za socialno politiko v soglasju s finančnim ministrom. Isto velja za potne stroške organom.

§ 12. Z dnem uveljavljenja te uredbe prenehajo vsa potovanja organov inspekcije dela na stroške zasebne stranke (podjetij, zbornice, korporacije, zasebnika in pod.).

Pripomniti je treba, da pričakuje ministrstvo za soc. politiko in ljudsko zdravje, da bodo industrialci ugodno sprejeli ta načrt, ker so v svojih resolucijah večkrat naglasili potrebo, da se zagotovi boljše funkcioniranje inspekcije dela. To pa se bo po mnenju ministrstva s predlagano uredbo doseglo.

To optimistično mnenje ministrstva pa je čisto neutemeljeno, ker niso podjetniki nikdar zahtevali, da bi oni, kakor smo zadostno omenili že v uvodnimi besedami, predlagali, da sami vzdržujejo inspekcijo dela. Sicer pa je treba prebrati samo § 6. načrta, za katere namene naj bi se uporabljala nova doklada, pa je takoj jasno, da sedaj ni denarja za takšne stvari. Iz birokratičnega stališča so morda ti izdatki zelo potrebni, delavcem pa ne bi prinesli nobene zboljšanja, pač pa občutno obremenili podjetja, kar za delavce na vse zadnje le ni egalno.

Zato pa mislimo, da je najboljši, če se ta načrt lepo umakne in z njim ne dela industriji novih težav. Saj ima teh itak že več ko zadosti.

Nemški delovni trg

Pred izbruhom vojne je bilo v Veliki Nemčiji brez vzhodnih pokrajin 24,46 milijona zaposlenih delavcev, od teh 16,33 milijona moških in 8,13 milijona žensk. Mobilizacija je povzročila na delovnem trgu velike spremembe. Ob koncu junija je bilo že 200.000 žensk zaposlenih. Z delovno obveznostjo je bilo mobiliziranih 1,75 milijona delovnih sil. Ker pa je delovna doba za obvezno časovno omejena, ni celotno število takih zaposlenih ljudi nikdar dose-

glo te največje številke. Trenutno se računa, da je po delovni dolžnosti zaposlenih okoli 350.000 ljudi. Misli se pa na to, da bi se delovna dolžnost razširila tudi na žene, predvsem na neporočene in ev. tudi na žene brez otrok. Ta dolžnost bi veljala za žene v starosti od 18 do 50 let.

Za kmetijstvo je bilo najetih okoli pol milijona tujih delavcev, predvsem iz Poljske, Italije in Nizozemske. Malo večji je kontingent poljskih delavcev iz vrst vojnih

Zasedanje davčnega odbora za mesto Ljubljana od 9. do 16. septembra.

Dne 9. septembra: moda, manufaktura-konfekcija.

Dne 10. sept.: železnina-posoda, urarji, zlatarji, pasarji, optiki, foto, les, časopisi, kino, graverji, puškarji, krznarji, razni.

Dne 11. sept.: galanterija, alkoholne pijače, slaščice.

Dne 12. sept.: steklo, barve, olje, keramika, bencin, razni, glasbila, perutnina, ribe, konji, živina.

Dne 13. sept.: mešana trgovina od A do Z.

Dne 14. sept.: mešana trgovina drugi del od A do Z.

Dne 16. sept.: knjigaši po § 53.a, tovarne večje in manjše.

Člani davčnega odbora gg.: Anton Verbič, Franjo Novak, Stane Vidmar in Kristijan Čermelj bodo sprejemali davkoplačevalce v četrtki in soboto, t. j. dne 5. in 7. t. m. od 10. do 12. ure dopoldne v pisarni Združenja, Trgovski dom.

Šola za trgovino in dekorativno umetnost v Novem Sadu

Zbornica za TOI v Novem Sadu je z dovoljenjem trgovskega ministrstva ustanovila šolo za trgovino in dekorativno umetnost, v kateri naj se vzgoji kader naprednih trgovcev, spretnih aranžerjev, reklamnih strokovnjakov in trgovinskih organizatorjev. Šola je organizirana po vzorcu podobnih tujih šol, ki so se izkazale kot zelo uspešne. Absolventom šole se priznava popolna naobrazba za otvarjanje in opravljanje trgovinskih obratov.

Učenci so redni in izredni. Redni morajo imeti dovršeno nižjo srednjo šolo, meščansko, strokovno ali njim enako ali pa eno leto pomočniške zaposlitve v trgovini. Izredni učenci se sprejemajo brez teh pogojev.

Šola nudi učencem popolno teoretično in praktično naobrazbo za samostojno vodstvo trgovine. Posebna pozornost pa se bo posvečala aranžiranju izložb ter izučitvi reklame.

Šola traja eno leto. I. semester se začne 1. oktobra, II. pa 1. februarja.

Učni načrt vsebuje te predmete: praktično aranžiranje, dekorativna pisava, risanje plakatov, uporaba grafike, strokovno risanje, figuratno risanje, harmonija barv, razsvetljava izložb, nauk o trgovini, gospodarska zakonodaja, trgovsko računstvo, knjigovodstvo, korespondenca, nauk o reklamni, umetnost prodaje, poznavanje blaga, organizacija trgovine, stenografija, pisanje na stroj, srbohrvaščina in tuji jeziki, telovadba.

Na šoli poučujejo profesorji trgovske akademije.

Šolski prostori so zelo lepi in veliki.

Učenci, ki stanujejo v internatu, plačajo mesečno za šolnino, stanovanjsko oskrbo in za uporabo učil 900 din mesečno, učenci, ki niso v internatu plačajo 100—šolnine mesečno in 400 din semestralno. Prispevek za porabo učil znaša zanje 50 din mesečno.

Prijave za vpis v šolo naj se vložijo do 30. septembra Zbornici za TOI v Novem Sadu. Bulevar Kraljice Marije 3.

Donos oljaric se presoja zelo ugodno

»Jugoslovanski Kurir« poroča, da bo letošnji pridelek oljaric odličan. Pri sončnicah se more računati na tako velik pridelek, ki bo samo v velikih tovarnah dal nad 2000 vagonov olja, kar je znatno več od naše letne potrošnje, ki se giblje med 1600 in 1700 vagoni. Poleg tega se računa letos na najmanj 500 do 600 vagonov bučnih pešk. Na podlagi tega se more reči, da smo glede preskrbe z jedilnim oljem za novo gospodarsko leto popolnoma zavarovani.

Ali bo obveljala zlata veljava Samo še tri zlate velesile

Švicarska »Weltwoche« je objavila o tem zanimiv članek, iz katerega posnemamo:

Po polomu Francije se je začela v dnevnem tisku tako živahna polemika, če bo zlata veljava ostala ali ne, da bi človek skoraj mislil, da je vojna izbruhnila samo zaradi tega vprašanja. To se seveda pretirano, kajti vojna nastane vedno iz cele vrste vzrokov.

Zlato se je pred tisočletji uveljavilo kot kovina, ki je merilo za vrednost blaga. To pozicijo si je tudi ohranilo zaradi svojih izrednih lastnosti. Predvsem je mnogo redkejša od drugih kovin, v normalnih razmerah je skoraj nedostopna za kemične veze, more se deliti v najmanjše dele, zaradi svoje velike specifične teže pa je tudi varno pred ponarejanjem. Zato je zlato doslej premagalo tudi vse atake, povodenj bankovcev.

Johna Lawa prav tako ko konkurenco srebra. Nasprotniki zlate veljave navadno ugovarjajo, zakaj bi bilo baš zlato merilo za blago, ko pa je čisto neužitno in ko se prav za prav ne more drugače porabiti ko za okraske. Pa ravno tudi zaradi tega, ker se zlato ne more pojesti, ker je brezkoristno, se je uveljavilo zlato, ker je zato tudi neodvisno od kolebanja cen, ker ima svojo stalno vrednost.

Seveda je zlato doživelo v zgodovini razne peripetije. »Zlata revolucija« je nastala v 19. stoletju, ko so bila odkrita velikanska nova zlata ležišča v Kaliforniji, Aljaski, Kanadi, Južni Afriki in Avstraliji. Zlata proizvodnja je zaradi tega skokoma narasla, da se je zlata zaloga rapidno povečevala. Zaradi tega je bila omajana ena osnov za stabilnost veljave zlata, zlasti še v slednjih letih, ko je padel obseg mednarodne zunanje trgovine. Cena zlatu je zato tudi padla, padec pa je povzročil debato o stabilnosti zlate veljave.

Ni pa res, da se v prejšnjih stoletjih ne bi vodila ostra borba zaradi zlate veljave, temveč je bila ta takrat le bolj skrita. Pri tem pa ni šlo za uporabo zlata, temveč za njegovo koncentracijo, da bi se vsa zlata proizvodnja zbrala v velikem trustu. Boji so se vodili v ta namen za zaprtimi vrati na sejah upravnih in nadzorstvenih svetov družb. Samo strokovni tisk je kratko zabeležil poraze in zmage. Poraženi so kasneje skušali na vse načine zagreniti zmagovalcem zmago in zato se je dostikrat zgodilo, da so nekatere mednarodne finančne skupine začele paktirati z nasprotniki lastnih vlad ter se družiti z na zlato revnimi državami, ki so skušale baš zaradi pomanjkanja zlata voditi ofenzivo proti zlato.

Težke motnje svetovne trgovine zaradi vojne, revolucij ter velikih odjemnih kriz so povzročile nevarno enostransko kopičenje zlata. Na zlato bogate in na zlato revne države so si stale sovražno nasproti. Strah pred vojno je nato še pospeševal beg kapitala, da se je enostransko kopičenje zlata še stopnjevalo. Poleti leta 1939. so bile samo še štiri velesile, ki so imele zlato: Vel. Britanija in Rusija, oba velika producenta zlata, Združene države Sev. Amerike, ki tudi sama proizvaja velike količine zlata ter Francija, ki je iz srečnejših časov rešila še znaten zlati zaklad. Danes, ko je pobegnulo zlato Francije ter mnogih evropskih malih držav v USA, so na svetu le še tri velesile z zlatom: Vel. Britanija, USA in SSSR. — Kontinentalna Evropa je skoraj brez plemenite rumene kovine.

V USA počiva skoraj 80 odstotkov vsega zlata na svetu. To zlato dobesedno počiva, ker voditelji ameriške finančne politike vedo, da zlata podloga države ni v nobenem razmerju z njenim gospodarskim obsegom. Zaradi tega pa

ni ameriška vera v zlato še prav nič omajana. Ko so amerškemu finančnemu ministru svetovali, naj ustavi uvoz zlata ali pa zniža ceno zlata, je odgovoril, da smatra suho zlato še vedno za več vredno ko vse papirnate plačilne obljube.

Ker imajo USA največji zlati zaklad, določajo tudi ceno zlata. Amerika je s tem izvila Angliji važno pozicijo, ker je prej londonska borza določala ceno zlata. 54 odstotkov vse svetovne zlate proizvodnje je namreč kontroliral London. Ta kontrola pa ni bila v rokah angleške države, temveč velebankirja barona Jamesa Rothschilda.

Ta hiša obvlada skoraj vso svetovno proizvodnjo neželeznih kovin. Srebro in živo srebro sta se jej sicer izmuznila, glede platine, niklja in kositra mora deliti kontrolo z Rusi, Amerikanci in Boli-

vijancem Patonom, toda zlato, baker, svinec, cink, jeklo utrudajo kovine ko krom, wolfram, vanadij itd., spadajo čisto v domeno banke Rothschild.

Rothschildi so s svojo vlado nad zlato proizvodnjo Južne Afrike, zlate dežele št. 1, nadalje Avstralije, Kanade, Nigerije, s svojo sodelujočo pri ameriški zlati proizvodnji pravi zmagovalci v boju za združitev vse zlate proizvodnje v močnem trustu. Ta zmaga se vidno izraža s tem, da se dnevna cena zlata notira v poslovnih prostorih londonske banke Rothschild, ne pa na borzi.

Zlata vlada Rothschildov je danes ogrožena od treh strani: velikanse ameriške zaloge, da določa ceno Amerika, od atake na zlato revnih držav proti zlati veljavi in končno od skokoma rastoče ruske zlate proizvodnje.

Zlato v Sovjetski Rusiji

Carska Rusija, a tudi boljševiki so v prvih letih svoje vlade videli v zlato le sredstvo za izravnavo plačilne bilance. Pomen zlata za SSSR je odkril šele Stalin, ki je videl v zlati proizvodnji Sibirije sredstvo, da se dvignejo zapuščeni kraji Sibirijske. Tako se je začela l. 1927. sovjetska zlata bitka.

Amerika je dala stroje in inženirje in v 10 letih je bila Rusija druga največja zlato proizvajajoča država. Da bi se povečala zasebna iniciativa in odkrila nova ležišča, je sovjetska vlada uvedla za iskalce zlata čisto nekomunistično visoke nagrade, ki jih je plačeval sovjetski zlati trust. Uvedeni so bili zlati certifikati, ki jih je dajal zlati trust svojim delavcem in nameščencem, svojim dobaviteljem in iskalcem zlata in ki so v kratkem napolnili skladišča zlatega trusta z vsem mogočim blagom. Nastalo je nasprotje med novim zlatim naziranjem in starimi komunističnimi gospodarskimi teorijami, ki so bile stari boljševiški gardi važnejše ko zlato. V tem notranjem boju v stranki pa je zmagovalo zlato. V tem boju je sicer padel vodja zlatega trusta genialni inženir Sebrejakov, kar je povzročilo, da so Amerikanci jadrno odšli iz Rusije ter da je zaradi njih odhoda zlata proizvodnja padla, vendar pa so bili civilizacijski cilji v Sibiriji doseženi v velikem obsegu. Boj zaradi zlata v stranki pa je imel tudi zunanje-politično velike posledice, ker je omogočil naslonitev Rusije na državi osi. Zlato pa narekuje tudi nove imperialistične ci-

lje SSSR v osrednji Aziji, kjer so sovjetski geologi že raziskali kraje glede njih zlatih ležišč.

Sovjetska Rusija noče povedati, kako velika je njena zlata podloga. Strokovnjaki jo cenijo na eno petino ameriške. Nihče ne ve, kako bodo sovjeti to svoje zlato uporabili. Spomladi 1939. sta Majski in Chamberlain mnogo razpravljala tudi o problemu zlata in ker se tu ni mogoče spoznameti, je bil v tem eden vzrokov, da so se poznejša vojaška pogajanja ponesrečila.

Ni še danes pozicija Rusije na svetovnem zlatem trgu tako močna, da bi se anglosaški svetovni sili morali z njo sporazumeti. Nasprotno pa tudi Rusija ne smatra atake nasprotnikov zlata za tako nevarno, da bi morala zaradi rešitve svojih novih zakladov skleniti sporazum s starimi gospodarji zlata. Če danes Nemčija v svoji propagandi za evropsko nadvaluto sporoča, da bo pri tem zlatu ohranjeno važno mesto, je v tem tudi namen, da pomiri Rusijo glede bodoče usode zlata.

Boj za zlato zaklade sveta, ne pa boj za detronizacijo zlata, je na vsak način eden vzrokov sedanje svetovne borbe. Klic po demonetizaciji zlata pa je le trenutno geslo, ki bo takoj pozabljeno, kadar bodo njegovi klicarji mogli vzeti suho zlato namesto papirnatih plačilnih obljub. Vsa mnogo razpravljana vprašanja novega evropskega gospodarstva pa se ne bodo mogla urediti, dokler se ta osnovna vprašanja zlata ne rešijo.

Politične vesti

Iz Rima se demantira vest, da bi nameraval italijanski zunanji minister g. Ciano odpotovati v Tirano ter imeti tam govor v albanški skupščini. Nadalje se iz istega vira sporoča, da je mogoče, da bodo italijanske čete znova zasedle ob grški meji pas, iz katerega so se na podlagi italijansko-grškega sporazuma umaknile. Število italijanskih čet v Albaniji je popolnoma normalno in daleč za tendencioznimi številkami, ki jih navaja tuji tisk.

Bolgari bodo zasedli Dobrudžo 21. septembra, kakor se sedaj poroča. Gre za to, ali bo žetev v Dobrudži pripadla Rumuniji ali Bolgarski. Glede finančne odškodnine, ki jo zahteva Rumunija za svoje investicije v Dobrudžo, še ni prišlo do soglasja.

Iz Bukarešte se poroča, da sta nemški in italijanski poslanik obiskala Molotova ter mu izjavila, da smatrajo državi osi Rumunijo za svojo interesno sfero.

Madžarsko-romunska komisija je sprejela naslednje sklepe: Madžarska vojska prestopi romunsko mejo 5. septembra ter bo do dne 13. septembra zasedla vse odstopljene romunske kraje. Za vsako mesto je določen datum vstopa madžarske vojske. Kakor pa po-

roča »British United Press« iz Bukarešte, so madžarske čete že vkorakale v odstopljeno ozemlje z utemeljitvijo, da morajo zaščititi madžarske manjšine.

Romunska vlada je prepovedala vse demonstracije proti odcepitvi transilvanskih krajev Madžarski. Romunska vlada je trdno odločena, da izvrši vse svoje obveznosti iz razsodbe. Mnogo ljudi je aretirala, ker so še nadalje demonstrirali. Vendar pa se demonstracije še vedno nadaljujejo. Poroča se, da so kmetje zasedli strelske järke ob madžarski meji in da se bodo borili proti madžarski vojski. Kmetje se boje, da bodo izgubili svojo zemljo, ki so jo dobili po agrarni reformi, če pridejo pod Madžarsko.

Maniu je poslal Hitlerju in Mussoliniju brzojavko, v kateri opisuje razpoloženje, ki je nastalo zaradi dunajske razsodbe v Rumuniji.

Iz romunskih uradnih krogov se poroča, da bodo nemško-italijanske čete zasedle del romunsko-sovjetske meje v Bukovini, romunske čete pa da se bodo umaknile na drugo obrambno črto. Na madžarsko-romunsko mejo so prišle že nemške motorizirane čete. Če Rumunija ne bi izročila Transilvanije, bi nemške čete zasedle vso Rumunijo.

**PRIVATNA DVORAZREDNA
TRGOVSKA ŠOLA**
ZBORNICE ZA TRGOVINO
OBRT IN INDUSTRIJO
LJUBLJANA, Gregorčičeva 27
(TRGOVSKI DOM)
ŠOLA IMA PRAVICO JAVNOSTI
SPREJEMA
DIJAKE Z MALO MATURO
ALI
ZAVRŠNIM IZPITOM
VPISOVANJE VSAK DAN
OD 10. DO 12. URE
ZAČETEK POUKA 10. SEPTEMBRA.
TELEFON 33-40.

monstrantom pridružili tudi vojaki in da je prišlo tudi že do spopadov med romunsko in madžarsko vojsko, ki je zasedla nekatero kraje pred terminom, kakor je bil dogovorjen. Posebno nevarno je razpoloženje v Cluju, kamor je prišel tudi Maniu, ki je bil takoj izvoljen za predsednika odbora za odpor.

V Budapešti priznavajo, da ima romunska vlada dobro voljo, da izpolni vse svoje obveznosti, da pa je njen položaj zelo težaven.

»Ass. Press« iz Bukarešte poroča, da se v diplomatskih krogih govori, da je sovjetska vlada vprašala nemško vlado za pojasnilo o nemško-italijanskem jamstvu za novo romunsko mejo.

Italijanski in nemški poslanik sta zaradi demonstracij in izgrediv v Transilvaniji in stari Romunski proti Italiji in Nemčiji takoj protestirala. Zlasti sta se protestirala proti napadu na nemški konzulat v Braşovu.

Uradno je objavljen sporazum med angleško in ameriško vlado. Anglija odstopi za 99 let Združenim državam brez vsake pristojbine oporišča v Novi Fundlandiji, na Bermudih in Bahamskih otokih, na Jamaiki, Malih Antilih, otoku Trinidad ter v angleški Gvajani, Združene države pa izroče Angliji takoj 50 rušilcev, ki so bili zgrajeni leta 1920. in ki imajo po 1200 ton. Sporazum je bil objavljen v obliki pisma med angleškim veleposlanikom v Washingtonu lordom Lothianom ter ameriškim zun. ministrom Hullom.

Lord Lothian pravi, da odstopa Vel. Britanija ta oporišča iz priateljstva in zaradi varnosti Združenih držav ter v zameno za mornariško in vojaško opremo, ki jo bo dobila od Združenih držav. Minister Hull pa pravi, da je Amerika z veseljem sprejela angleške predloge ter je pripravljena izročiti Angliji 50 rušilcev. Novi angleško-ameriški sporazum sta lord Lothian in minister Hull že podpisala. Poroča se, da je pri pogajanjih Amerika zahtevala od Anglije zagotovilo, da nikdar ne bo potopila svojega brodoma ali ga izročila kateri drugi državi. Lord Lothian je seveda to zagotovilo prav rad dal.

Predsednik Roosevelt je o odstopu ameriških rušilcev ter angleških oporišč obvestil kongres s posebno poslanico. V njej pravi, da je bila velikodušna gesta Anglije o odstopu oporišč sprejeta z velikim veseljem. Sporazum je največje važnosti za Združene države zaradi nevarnosti, pred katero se nahajajo. Sporazum je najvažnejši ukrep za varnost Združenih držav, odkar so Združene države kupile od Napoleona Louisiano.

Vest o doseženem sporazumu je napravila vsem anglosaškem svetu zelo velik vtis. Amer. rušilci bodo prepeljani v Kanado, kjer jih bodo prevzeli angleške posadke.

Za obletnico vojne so tako Nemci ko Angličani navedli izgube sovražnika. Nemci pravijo, da so nemška letala zmetala 5 milijonov bomb s skupno težo 75.000 ton. Potopili so 500 vojnih in trgovskih ladij s skupno tonažo 2 milijonov ton. Vsi sovražniki Nemčije so izgubili 7000 letal in 150 zapornih balonov. V avgustu so izgubili Angličani 1365 letal in 175 zapornih balonov. Nemci pa le 406 letal. Angleška vojna mornarica pa je izgubila 99 ladij s 397.000 tonami.

Angleško vojno ministrstvo pa sporoča, da je Nemčija izgubila od 3. septembra 1939 do konca avgusta 1940. 3914 letal, in sicer 2378 v Franciji, Belgiji in nizozemski, 1414 nad Anglijo, 27 nad Nemčijo, 22 nad Severnim morjem in 78 nad Norveško. Istočasno je bilo angleških letal uničenih 1009, od teh 458 v Franciji in Belgiji, 315 pa v bojih nad Anglijo, ostala pa nad Severnim morjem in Norveško. Samo v avgustu da so Nemci izgubili nad Anglijo 1097 letal. V tednu od 25. do 31. avgusta da so Angličani sestrelili 293 nemških letal, sami pa izgubili samo 113 lovskih ter 13 bombnih letal.

Denarstvo

Uradni tečaji za september

Minister za finance je predpisal za mesec september naslednje uradne tečaje:

1 napoleon	din 350—
1 zlatna turška lira	398.30
1 angleški funt	221—
1 ameriški dolar	55—
1 kanadski dolar	54—
1 nemška marka	14.80
1 belga	8.70
1 pengö	8.65
1 brazilski milreis	2.90
1 egiptovski funt	220—
1 palestinski funt	219—
1 urugvajski pesos	18.60
1 argentinski pesos	11.60
1 čilski pesos	1.25
1 turška papir. lira	34—
100 francoskih frankov	100—
100 švicarskih frankov	1253.40
100 italijanskih lir	228.80
100 nizozem. goldinarjev	2700—
100 bolgarskih levov	45—
100 romunskih lejv	28.50
100 danskih kron	720—
100 švedskih kron	1313—
100 norveških kron	840—
100 pezet	505—
100 drahem	40—
100 čeških kron	150.50
100 finskih mark	112—
100 letonskih lat	690—
100 iranskih (perz.) rialov	100—

Tem tečajem je že prištet pribitek (»prime«).

580 milijonov lir bo dala Italija za izredna javna dela v Albaniji, kakor je bilo te dni objavljeno v italijanskem uradnem listu.

Zunanja trgovina

Žetev pšenice na Bolgarskem je končana. Cene pšenice so se zvišale od 350 na 430, cene rži pa od 300 na 375 levov. Vendar pa se cena kruha ne bo zvišala.

Vrhovni bolgarski gospodarski svet je te dni razpravljal o načrtu bolgarske štiritletke za kmetijstvo, kakor ga je izdelalo bolgarsko kmetijsko ministrstvo. Načrt predvideva okoli 100 raznih zakonov in uredb.

Na Bolgarskem se propagira misel, da bi država prevzela vso lesno industrijo in trgovino, da bi se preprečila špekulacija z lesnimi cenami.

Državni bolgarski premogovnik »Pernik« je mogel letos izkoristiti svojo polno kapaciteto. Delavci so delali v treh izmenjavah. Bolgarski premog se je v znatni meri izvažal v tujino, tudi v Sirijo in Palestino.

Turška državna Sümer banka bo zgradila po eno tovarno za žvepleno kislino, za superfosfate in za ribje konserve.

Letošnji pridelek krompirja na Madžarskem se ceni na 34.4 milijona stotov, to je za skoraj 12 milijonov stotov več kakor lani. Večji pridelek je bil dosežen tudi zato, ker se je znatno povečala s krompirjem zasajena ploskev.

Madžarska vlada je sklenila, da bo poleg dosedanjih 600 ton bombaža nakupila v Turčiji še 300 ton.

Kultura industrijskih rastlin se na Madžarskem stalno veča. Tako se je lani povečala površina z lanom posejane zemlje za 7 %, konoplje za 19 %, soje za 6 % in ricinusa celo za 117 %.

Po ravnomer objavljenih statističnih podatkih je bilo stanje madžarske živinoreje letošnje spomlad naslednje: Madžarska je imela 4.64 milijona svinj, 0.98 milijona konj, 1.75 ovc, 0.087 koz in 2.6 milijona goved. Štiri petine svinj je bilo mastnih.

Podpisana je bila trgovinska pogodba med Madžarsko in Sovjetsko Rusijo. Pogodba določa višino prometa med obema državama na 7 milijonov pengov. Madžarska bo izvažala v Rusijo premog, tovarne ladje, vagona kolesa in železniške ose, Rusija pa manganovo rudo, azbest in gradbeni material.

Obnova belgijskega gospodarstva hitro napreduje, kakor poročajo nemški listi. Tako je v Gentu in okolici začelo zopet obratovati 20 podjetij, ki zaposlujejo okoli 4000 delavcev. V bližini Namurja je začel delati velik plašč, pričakujejo pa, da bodo v kratkem začeli obratovati tudi drugi.

Južna Afrika je zaradi vojne znatno povečala svoj izvoz volne, sadja, mlečnih proizvodov, kože in drugih proizvodov, ker si je osvojila nove trge. Bivši nemški uvoz v Južno Afriko je sedaj popolnoma nadomeščen z britanskimi in ameriškim. Tudi zlata proizvodnja se je povečala.

Letošnji pridelek bombaža v Združenih državah Sev. Amerike bo za 300.000 bal večji od lanskega. Proizvajalci zahtevajo, da se jim prizna subvencija, da bi mogli konkurirati s tujimi proizvajalci.

Tekoča goriva in naša gospodarska osamosvojitev

Referat tainika dr. I. Pustiška na občnem zboru Zveze trgovskih združenj

L. 1939. V tem letu je treba omeniti zlasti spremembe in dopolnitve uredbe o tekočem gorivu (>Sl. list, kos 72 iz l. 1939.). Najvažnejše je določilo, da morajo imeti novi uvozniki tekočega goriva v prvem letu le 1/10 obvezne rezerve. Dalje je izšlo »Navodilo za oskrbo države s tekočim gorivom v miru, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju« (>Sl. list, kos 25 iz leta 1939.). V členih 5. in 22. so predvideni ukrepi za primer, da uvozniki in (domače) rafinerije v primeru vojne odpovedo. Vso preskrbo države s tekočimi gorivi prevzame v tem primeru uprava državnih monopolov.

Omenili smo že pravilnik za shranjšča tekočega goriva. (>Sl. novine, štev. 206 iz leta 1939.). V členu 1. razlikuje ta pravilnik shranjšča za uvoznike tekočih goriv in shranjšča tekočega goriva, ki se doma predela. Po čl. 5. se shranjšča uvoznikov dele po kapaciteti na shranjšča pod 100.000 kilogrami in na shranjšča nad 100.000 kg. Za prva so dane razne olajšave.

S spremembami in dopolnitvami pravilnika o sredstvu za denaturiranje dehidriranega špirta itd. se je povišala stopnja metilovega alkohola od prejšnjih 0'6 na 1'2, tako da je na 100 delov mešanice le še 78'8 bencina. (>Sl. list, kos 102 iz l. 1939.).

Ce trdimo, da je uredba o tekočem gorivu zatrla uvoz tekočih goriv po domačih uvoznikih, je treba reči, da so naredbe o omejitvi prometa s motornimi vozili v zvezi s spremembo car. post. 171 ustavile domačo trgovino s tekočimi gorivi.

Zaradi svetovnih vojnih dogodkov ter zaradi potrebe ustvarjanja rezerv za našo vojsko smo septembra meseca začeli misliti tudi pri nas — kljub sicer silno skromni potrošnji 132.000 ton nafte v letu 1938.

na omejitve prodaje tekočih goriv.

Dne 13. novembra je bila objavljena uredba o omejitvi prodaje tekočega goriva in prometa s motornimi vozili, ki je pooblastila ministrstvo za trgovino in industrijo in ministrstvo za finance, da izdajata uredbe, ki omejujejo promet s motornimi vozili na pogon s tekočimi gorivi.

Naredba št. 1 o omejitvi prometa s motornimi vozili s pogonom na tekoče gorivo je izšla 28. novembra (>Sl. list, kos 97 iz leta 1939.). Prepovedala je uporabo vseh zasebnih potniških avtomobilov in tovornih avtomobilov v relacijah, ki so vzporedne z železniško progo. Od te prepovedi se je izvzel promet v radiju 30 km okrog posameznih krajev.

Ze decembra je izšla naredba št. 2 o omejitvi prometa s motornimi vozili (>Sl. list, kos 103 iz leta 1939.), ki je prepovedala še uporabo zasebnih potniških avtomobilov in motociklov v medkrajevnem prometu, ki je vzporeden z železniško ali avtobusno progo, in pa uporabo zasebnih potniških avtomobilov in motociklov v krajevnem prometu od 21. ure zvečer do 7. ure zjutraj. Prepovedala je tudi uporabo potniških avtomobilov in avtobusov za prirejanje izletniških voženj, in to tudi po tistih podjetjih, ki imajo za to po zakonu dovolitev.

Organizacije, katerih člani so bili z omenjenimi naredbama prizadeti, so storile vse, da se ukleneta. Še pred njuno izdajo je sklical Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi na dan 22. novembra javno zborovanje proti ome-

jitvi potrošnje tekočih goriv. Na predlog odseka se je v Ljubljani ustanovil akcijski odbor za tekoča goriva, ki je po izdaji teh naredb interveniral na mnogih mestih, da doseže njih spremembo, oziroma ukinitve.

Vse gospodarske organizacije v državi so s svojimi predstavkami dosegle, da se je izdala 21. februarja 1940 naredba št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva (>Sl. list, kos 18 iz leta 1940.). Ta naredba je razveljavila naredbi št. 1 in 2 ter s tem odpravila razne časovne in krajevne prepovedi uporabe motornih vozil. Posegla je pa zelo globoko v organizacijo prodaje bencina in bencinske mešanice. Prodajalci bencina in bencinske mešanice smejo namreč prodajati ta goriva samo osebam, ki imajo karte ali dovolila za nakup teh goriv.

Zaradi prehoda na preskrbo po kartah so se po členu 2. vsa motorna vozila razdelila po vrsti vozila, po namenu vozila in jakosti motorja. Vsega skupaj je 25 vrst vozil.

Vsako vozilo prejme posebej označeno karto, ki velja za vse leto in ima 48 kuponov. Ti kuponi so datirani in tako razporejeni, da ima vsak mesec štiri kupone.

Po barvi in številu črt ter po črki, ki je natisnjena na vsakem kuponu, prejme lastnik motornega vozila bencinsko mešanico. Količina na posamezen kupon določa odbor, v katerem so zastopniki raznih ministrstev in ustanov. Prve količine so bile določene z odločbo M. s. št. 7130/VI z dne 24. februarja 1940 (>Služb. list, kos 18 iz leta 1940.), ker pa te niso bile zadostne, so se po mnogih pritožbah določile nove količine z odločbo M. št. 10.751/VI z dne 25. marca 1940 (>Sl. list, kos 28 iz leta 1940.). Te količine so primerne za avtomobiliste.

Obrtnim in industrijskim podjetjem, ki potrebujejo bencinsko mešanico kot pomožno sredstvo pri svojem delu, ne pa za pogon, izdajo dovolila za nabavo bencinske mešanice obrtne oziroma industrijske zbornice. V zvezi s temi dovolili so izšle spremembe in dopolnitve naredbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva. (>Sl. list, kos 61 iz leta 1940.). V določenih primerih pa izdaja dovolitve za nakup uprava državnih monopolov, kar je zlasti določeno v dopolnitvi naredbe št. 3 z dne 11. marca 1940 (>Sl. list, kos 28 iz leta 1940.).

Po naredbi št. 3 mora prodajalec obdržati kupone ali dovolitve, na katero je bil tekoče gorivo oddal. Po čl. 20. sme voditi natančno mesečno poročilo o vsem prometu z bencinom in bencinsko mešanico. Za vsak pretekli mesec mora to poročilo do tretjega dne v mesecu predložiti finančni kontroli.

Velike olajšave za tuje petrolejske družbe

V čl. 22. so si znale pridobiti olajšave petrolejske družbe, ker je tu določeno, da podjetje, ki ima več prodajalen po vsej državi, zbere vsa ta poročila samo skupaj in jih samo predloži upravi državnih monopolov v potrditev. S tem je seveda krajevna kontrola precej oslabela.

Omenili bi še, da je čas prodaje omejen s čl. 18. v zimskih mesecih do 17. ure in v letnih mesecih pa do 19. ure.

Da bo pregled zakonodaje o tekočih gorivih v l. 1940. popoln, je treba navesti še dopolnitev pravilnika o kontroliranju in ureja-

nju prodajnih cen mešanice bencina z alkoholom. (>Sl. list, kos 20 iz l. 1940.). To je že druga dopolnitev, prva je bila že v letu 1939. (>Sl. list, kos 57 iz l. 1939.). Obe dopolnitvi sta v tem, da se je pomnožilo število zastopnikov, ki so v odboru za določanje cene bencinske mešanice. Odbor sestavljajo sedaj: načelnik oddelka za carine, načelnik oddelka za davke, predstavnik uprave državnih monopolov, predstavnik ministrstva za notranje posle, predstavnik ministrstva za trgovino in industrijo, dva predstavnika banovine Hrvatske, predstavnik Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije, predstavnik Jugoslovanskega Touring-kluba, predstavnik Zveze avtobusnih podjetij kraljevine Jugoslavije, dva predstavnika industrijskih rafinerij oziroma njihove zajednice in predstavnik domačih predelovalcev nafte. Samo Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi ne more nikakor priti v ta odbor, kljub temu, da je pač zadostno zainteresiran na

vprašanju cen bencinske mešanice in kljub temu, da predstavlja vse domače neodvisne trgovce s tekočimi gorivi vse Slovenije.

Zanimive so tudi letošnje spremembe carinske tarife št. 171 in 177. Ministrski svet je za dobo 6 mesecev odločil, da se pobira na blago iz št. 171 in 177 uvozne carinske tarife, če prispe v železnih sodih, carina, kakor da je prispe v cisternah ali tankih, in to tako, da se oceni bruto za neto po stopnji za blago. (M. s. št. 121 z dne 2. II. 1940 — >Sl. list, kos 33 iz l. 1940.). Gre tu za razliko dveh zlatih dinarjev pri nafti pod št. 171, a pri bencinu pod 177 celo za 13 zlatih dinarjev na 100 kg.

Treba je vedeti, da država cisternskih voz takorekoč nima in da je vozni park petrolejskih družb star in maloštevilčen. Zaradi velike potrebe po tekočih gorivih so se torej morale za nekaj časa opustiti velike razlike v carini na blago v cisternah in na blago v sodih, kar je sicer služilo v zaščito petrolejskih družb.

Po zaključku pregleda dosedanje dobe zakonodaje o tekočih gorivih ponavljamo, da sta v tretji dobi zaradi državnega posega prost uvoz in prosta trgovina tekočih goriv prenehala. Ta sprememba pa je do sedaj samo v škodo naši gospodarski osamosvojitvi v tej panogi. (Dalje prih.)

Življenje je vsak dan dražje

Sprehod po mariborskem živilskem trgu

Maribor ima daleč naokrog sloves, da je »zelo poceni mesto«, ker leži naravnost v enem samem velikem zelenjadem vrtu, sloviti špeharji pa baje že izza Marije Terezije skrbje s svojimi cenami mesninami, da ni treba prebivalstvu pregloboko seči v žep. Kako je v resnici s to bajko o ceni Mariboru, naj pokažejo naslednje številke: (Številke smo posneli deloma iz lastnega opazovanja, deloma pa iz uradnih podatkov, ki pa nikakor niso zanesljivi in gredo marsikdaj precej pod povprečje resničnih cen.)

Meso je maksimirano, kar se tiče mesarjev na stojnicah. Okoliški kmetje, takozvani špeharji, so prodajali zadnji tržni dan govedino po 14, teletino po 14—16, svinjino po 16—18 in izluščeno (brez kosti) po 18—20 dinarjev za kilogram. Nadalje stane sedaj pri špeharjih riba 20—22, salo 20, slanina 18—20, pljuča s srcem 10, jetra 12, reberca 16—17 in glava z jezikom 10—12 dinarjev za kilogram, ledvice 2—3 in noge 2—3 din kos.

Perutnina, s katero je trg precej dobro založen: piščanci 20 do 65 dinarjev za par, kokoši 22—35, gosi 35—45, race 15—20 in kunci 10—35 din za žival.

Ribe: mrene 14—15, belice 9 do 10, ščuke 20, morske ribe 12—38 in morski raki 28—30 din za kg. Mlečni izdelki: mleko 2—2.50 in

smetana 10—12.50 dinarjev za liter, maslo 30—32, čajno maslo 36 do 40, kuhano maslo 40 in domači sir 10—12 din za kg, jajca 0.80 do 1.25 din za kos.

Zelenjava: krompir 1.25—1.50 din za kg ali merica po 7 kilogramov 10—12 din, čebula 3—4, česen 6—10, kisló zelje 5, hren 7 do 9 in paradižniki 3—5 din za kg, kumarce 0.25—1.50, karfiola 2—10, ohrovt 0.50—2.50, zelena 0.50—3, buče 0.50—4, glavna solata 0.50—1.50, endivija 0.50—1.50, por 0.50—1 in redkev 0.25—0.50 din za kos, zelena paprika 4—6, koleraba 2—4 in kumarce za vlaganje 5—7 kosov za en dinar, peteršilj 0.50—1 in majaron 0.50 do 1 din za šopek, radič 1, špinaca 1, grah v stročju 1 in pesa 1 din za kupček, fižol v stročju 2—4 dinarje za kg, grah luščen 7.50—10 din za liter.

Sadje: jabolka 4—8, hruške 8 do 16, slive 8—12, breskve 10—20, grozdje 12—16, orehi celi 8—9 in luščeni 24—28, ringlo 6 dinarjev za kilogram, ringlo tudi 3 din za liter, nadalje črnice 2.50—3, maline 4—5 in brusnice 9—10 dinarjev za liter.

Žito: pšenica 3—3.50, rž 2—2.50, oves 2—2.25, koruza 3.50—4, ječmen 1.75—2, proso 3—3.50, ajda 1.75—2, proseno pšeno 5—6, ajdovo pšeno 5—6 in fižol 3—5 dinarjev za liter. A. B.

Dobave - licitacije

DOBAVE

2. Hidroplanska komanda v Divuljah sprejema do 13. septembra ponudbe za dobavo elektromotorjev ter tropolnih preklopov.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 10. septembra ponudbe za dobavo razne žice, radio in telefonskih potrebščin; 12. septembra elektrotehničnega materiala; 16. septembra elektromotorja, radio-cevi, transformatorske pločevine idr.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 14. septembra ponudbe za dobavo jeklene vrvice, verig za sidro, svinca, betonskega železa, manesmanovih cevi, bakrenih cevi, ventilov, cevi iz konoplje, železne pločevine, plavljene jekla, plošnatga železa, jensnovih desk in letvic, svinčenega minija, sive prave idr.

LICITACIJE

Dne 17. septembra bo pri Vojnosanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo raznega platna.

Dne 14. septembra bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo razne pločevine; 17. septembra za dobavo raznih stekel.

Dne 15. oktobra bo pri »Privilegovanom a. d. za silose v Beogradu« licitacija za izdelavo strojnih naprav žitnih silosov.

Dne 10. septembra bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Petrogradu ofertna licitacija za oddajo gradbenih in obrtniških del za dograditev okrožnega urada v Petrogradu.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Koruza dobro kaže

Iz Beograda se poroča, da je stanje letošnje koruze zadovoljivo. Kakovost bo precej dobra. Po mnenju strokovnjakov bo letošnja žetev mnogo boljše od lanske. Strokovnjaki trde, da bo letošnji pridelek dal skoraj 150.000 vagonov koruze več ko lanski, ki je dal 370.000 vagonov. Seveda pa je končni uspeh odvisen še od vremena. Čim toplejše bo vreme, tem boljše bo tudi letošnja koruzna letina.

Ker se letošnji pridelek koruze ugodno presoja, se tudi že čuti na koruznem trgu slabotna tendenca. Nova koruza se v terminskih kupčijah že sklepa po ceni 180 din za 100 kg, kar pomeni, da bo nova koruza znatno cenejša od stare. Že koncem septembra bomo najbrže imeli na trgu umetno sušeno koružo, ker se sušilnice že pripravljajo na sušenje koruze. Zato je pričakovati, da bo cena koruze v kratkem padla, ker je sedanja cena mnogo previsoka.

Konkurzi in prisilne poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju Ivana Belcarja, trgovca z mešanim blagom v Celju. Konkurni komisar dr. Farkaš, upravnik mase odvetnik Mirko Hočevar. Prvi zbor upnikov dne 11. septembra ob 9., ugotovitveni narok 7. oktobra ob 9., oglasitveni rok do 7. oktobra. (Poravnalno postopanje se je namreč po § 56. toč. 6. poravnalnega zakona ustavilo.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetločila srce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perile

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

»Službeni list«

Kr. banske uprave dravske banovine z dne 31. avgusta objavlja: Uredbo o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom — Uredbo o izvozu konj — Spremembe in dopolnitve pravilnika za izvrševanje uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah — Pravilnik o cenitvi poginulih in ubitih živali in uničenih predmetov po določbah čl. 98. zakona o odvrčanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni — Razveljavitev odločbe o cenah kruha v dravski banovini.

155 hemijskih recepta,

odličnih, isprobanih (lakovi, mast za obuču, mastilo, piča, parfimerija itd. itd.) šaljeno interesantna za din 96 — poučecem. Izrada jednostavna. Potreban kapital minimalen. Idealna egzistencija. Receptima je priloženo uputstvo za vodenje hemijskega podjetja. Poručite zbirku recepta od Hemijskega zavoda, Pašičevo 2, Dun. ban.

Živahno vrvenje na vele-sejmu

Velik kupčijski uspeh velesejma

Letošnji velesejem sicer nima mednarodnih razstavljalcev v večjem številu, ker je prišlo dovoljenje prekasno, vendar pa se zunanja slika letošnjega velesejma nič ne razlikuje od njegove običajne. Vrvenje na velesejmu je vseskozi živahno, obisk odličen, pavilioni polni samega lepega in zanimivega blaga, da je tudi zadovoljnost obiskovalcev splošna. Seveda pa k temu mnogo pripomore tudi lepo vreme, ki je kar idealno.

Letos pa se more jesenski velesejem pohvaliti tudi z izredno dobrimi kupčijami. Posebno kmetijskih strojev je bilo prodanih zelo mnogo, da bodo nekatere zaloge čisto izpraznjene. Vidi se, da ima kmet danes denar in samo razveseljivo je, če ga nalaga v kmetijske stroje. Želeti bi bilo, da bi ga porabili nekaj tudi za umetna gnojila, da bi se donos našega kmetijstva dvignil.

A tudi druge stroke morejo biti zadovoljne z doseženimi kupčijami. Tako je bilo prodanih mnogo radijskih aparatov, šivalnih, računskih in pisalnih strojev, lepe uspehe je dosegla tudi naša odlična pohištvena stroka.

Značilno za današnje čase je tudi to, da je bilo prodanih zelo mnogo plemenskih malih živali.

Seveda pa je stalno živo zanimanje obiskovalcev tudi za vse posebne razstave. Tu treba v prvi vrsti omeniti razstavo civilne zaščite proti zračnim napadom in jadrarno razstavo.

Vedno ima mnogo obiskovalcev tudi zobna razstava, ki je v resnici odlično prirejena.

Zelo je obiskana tudi razstava likovne umetnosti.

Na tujsko-prometni razstavi pa doživlja posebno priznanje lepi barvni film o Sloveniji, ki se predvaja vsak dan ob 17.50.

Da ima tudi razstava naših gospodinjskih vedno veliko obiskovalcev, se razume samo po sebi.

Kakor rečeno je obisk na velesejmu zelo dober, čeprav letos iz znanih razlogov tujih obiskovalcev ni.

Od prominentnih obiskov je omeniti predvsem obisk predsednika vlade Dragiše Cvetkovića, ki si je podrobno ogledal vse razstave in tudi mnogo stvari kupil. Med drugim je kupil oljnat sliko »Metlika« akad. slikarja Šaše Šantija.

Vse kaže, da bo tudi letošnji ljubljanski jesenski velesejem navzlic neugodnim časom popoln uspeh.

Za »Toti teater«

vlada vedno večje zanimanje. Vse dosedanje predstave so bile razprodane. Ker je v prihodnjih dneh pričakovati še večji naval, se bodo priredile še dodatne predstave s polnim sporedom. Tako bodo na praznik 6. t. m. in v nedeljo 8. tri predstave: prva ob pol 4. uri pri znižanih cenah, ob pol 6. uri in ob pol 9. uri pa večerni predstavi z običajno vstopnino. Popoldanska predstava z znižano vstopnino bo tudi še v soboto 7. t. m. poleg večerne ob pol 9. uri. Blagajna posluje vsak dan od 3. ure dalje. Priskrbite si pravočasno vstopnice! Telefonska naročila sprejema velesejmska pisarna.

Patentirane novosti na velesejmu

Vsak velesejem prinaša polno novosti, tako tudi letošnji. Med temi novostmi so nekatere posebno zanimive in zato jih na kratko omenjamo:

Moderna kopalnica s »Standard« opremo je nekaj posebnega. Kadunja je iz litega železa in tehta 300 kg. Razstavljen so še bidet, klozet, umivalnik, prijetne široke in globoke oblike. Vse v prijetni slonokoščeni ali modri in pravijo

da drugo leto tudi v črni barvi, seveda položeno.

Za gospodinje je vse polno prijetnih presenečenj. Patentni lijak jim bo odvzel vsak strah, da bi razlile tekočine pri pretakanju. Lijak se avtomatično zapre, ko je steklenica polna. Preostanek v lijak predeneš kar v drugo steklenico itd.

Patentna črpalka iz posod s težkim odlivom je tudi novost. Inhalator za eterična olja na navadno električno baterijo ozdravi vsako novo in staro bolezen sopil. Kdor se hoče odvaditi cigaretam, pipi in cigaram, naj si kupi Nikotinol.

Vremenske hišice so bile dosega importirane in zelo iskan produkt, danes pa izdeluje Zalokar slovenske vremenske hišice z gorenskim Janezom in Micko, ki zanesljivo napovedujeta ves čas velesejma lepo vreme. Tudi lesene majolke so novost in poceni so.

Električni stroj za sneg stepe v 1 minuti brez truda najlepši sneg, stroj za rezance, špagete, valjanje testa in polžkov na ročni pogon pa prihrani gospodinjam mnogo dela.

Likanje z Roengler-jevim elektro-parnim likalnikom je danes malenkost, ker likalnik sproti likani predmet sam ovlazi in seveda z likanjem posuši.

Edina trdka v pisarniškem pohištvi razstavlja najnovejšo pisalno mizo, kjer je izrabljen vsak centimeter. Ta pisalna miza je res produkt bistrega praktika — organizatorja, ni ameriška, čisto domače delo je. Razstavlja joča trdka razkazuje najnovejšo pridobitve na polju dobro premišljene kartoteke.

Lontar razstavlja svoje najnovejše avtomatične bruse za polnjarjenje kaže in cirkularke.

»Svetla« reklama je tudi najnovejša na tem polju in izum našega človeka. Uporabi se lahko povsod in za vse in vsakogar.

Harmonike z devetimi registri še tudi niste videli vsi harmonikarji. Razstavlja jo Meinel & Herold. Ker pravijo nekateri, da so polnilna peresa predraga, si lahko omislilo na letošnji jesenski razstavi ameriško pozlačeno navadno pero, ki po enkratnem pomakanju brez vsega napiše 150 besed in stane par dinarjev.

Med kolesi je pa prav gotovo novost italijansko vojaško kolo trdke Bianchi. Razstavlja trdka Vok.

Domača iznajdba, ki bo zanimala naše mlinarje brez vode je Jelen-Tomažinov umetni mlin »Jel-tom« na motorni pogon, ki melje 4 vrste moke in seveda tudi zдроб. Za ta mlin je veliko zanimanje.

Avtomat za kuhanje kave »Bavaria« skuha v 1 do 3 minutah ¼ do 2 litra kave. Prihrani na kavi, ker jo popolnoma izrabi in daje izredno aromatično okusno pijačo. Aparati se dobijo za električno kuhanje in za kuhanje na štedilniku, plinu, spiritu itd. — Cena je zmagljiva.

Karborundum material za brušenje in poliranje marmorja, granita, prirodnega in umetnega kamna, keramike, brusni kamni za brušenje nožev itd. je letos na velesejmu prvič razstavljen.

»Stewe« je najnovejšo pralno sredstvo za svilene nogavice in pravijo, da apretira, učvrščuje niti, nogavica se po pranju tesno oklene noge.

Oglejte si to sami in videli boste še druge praktične novosti.

Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje drugo pismo licitacijo za dobavo 667 ton premoga. Licitacija bo dne 16. septembra t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega oddelka, Sv. Jakoba trg št. 2. Pogoji po 20 dinarjev v pisarni imenovane direktije.

Doma in po svetu

Vojni minister je izdal 1. septembra naredbo, v kateri se zahvaljuje vojnim obveznikom, da so tako vestno in disciplinirano opravljali vojno službo, na katero so bili poklicani pred enim letom.

Trgovinski minister dr. Andres je imel po dunajskem radiu govor, v katerem je govoril o gospodarskih odnosih med Nemčijo in Jugoslavijo ter o veliki posredniški vlogi, ki jo ima pri tem Dunaj in še posebej dunajski velesejem.

V Beogradu je prišel novi francoski poslanik Emile Maugras.

Naš poslanik v Sofiji je bil sprejet od bolgarskega zunanjega ministra Popova, s katerim je imel krajši razgovor. Nato je odpotoval v Beograd.

Kmetijski minister je izdal v sporazumu s trgovinskim ministrom pravilnik za izvajanje uredbe o humlju.

Prizad je iz svojih sredstev do delil banovinskim semenskim fondom 5 milijonov dinarjev.

V Beogradu se je ustanovila delniška družba Jagodinska tekstilna industrija z osnovnim kapitalom 2 milijonov din; upravni odbor more zvišati glavno na 12 milijonov din. Obratni predmet družbe je: ustanavljanje tekstilnih tovarn, izdelava, nakup in prodaja tekstilnih predelav in surovin vseh vrst.

Centrala kartela cementne industrije se v kratkem preseli iz Beograda v Zagreb. Istočasno se bo preselilo v Zagreb tudi njeno administrativno uradništvo.

Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod« Ljubljana, Domobranska cesta 15. Ravnateljstvo razglasa: Redno vpisovanje v Enoletni trgov. tečaj se vrši sedaj vsak dan dopoldne in popoldne. Pravica javnosti! (Rodbinske doklade, vozne olajšave, veljavnost izpričeval.) Podrobnosti pojasnila daje vodstvo osebno in pisмено. Na razpolago brezplačno novi ilustrirani prospekti. Največji trgovski učni zavod te vrste! Lastno moderno novo šolsko poslopje. Šolnina zmerna.

Na poziv nemške vlade se bodo v kratkem sestali na Dunaju strokovnjaki za mednarodna vprašanja plovbe po Donavi iz vseh podonavskih držav.

Uprava Dunajskega jesenskega velesejma sporoča, da razstavlja na letošnjem sejmu 2150 razstavljalcev, dočim jih je bilo na spomladanskem samo 1600, na lanskem jesenskem pa 1900. Ves razstavljeni prostor na dunajskem velesejmu obsega letos približno 200 tisoč kv. metrov.

Gen. tajnik Zveze narodov Avenol je prenehal izvrševati svoje posle. Začasno vodi posle gen. tajnika pomočnik gen. tajnika Lester.

Italijani poročajo, da so zasedli važno karavansko središče Buno, ki je 90 km oddaljeno od Mojale v Keniji.

Madžarska vlada uradno sporoča, da se je začela demobilizacija madžarske vojske.

Po švicarskih vesteh so Turki pripravljali dovoliti sovjetskim vojnim ladjam svoboden prehod skozi Dardanele. Sovjetska Rusija pa bo jamčila za nedotakljivost Turčije proti vsakomur.

Glavni poveljnik nemške okupacijske oblasti v Belgiji je ukazal, da se morajo prijaviti vsa podjetja in vse podružnice, katerih centrale so v državah, s katerimi je Nemčija v vojni. Prijaviti se morajo tudi vse delnice družb, katerih lastniki so državljani Nemčiji sovražnih držav.

Pariški tednik »Marianne«, ki je bil pred vojno zelo blizu ljudski fronti, je bil sedaj zaradi nekega članka prepovedan za tri mesece.

Bej v Tunisu je prepovedal vse prostozidarske lože. Premoženje lože se zapleni v korist socialnih ustanov.

Med nemško in sovjetsko vlado je bil podpisan sporazum o pravnih vprašanjih v zvezi z novo severno mejo. Pogajanja za sklenitev sporazuma so se vodila v prijateljskem duhu.

Sovjetski manevri v »posebnem zapadnem vojaškem okrožju« so bili končani. Pri manevrih sta sodelovala tudi vojni komisar maršal Timošenko ter šef generalnega štaba Merežkov.

V Sovjetski Rusiji nameravajo zgraditi veliko tovarno za umetna gnojila v Uzbekistanu. Nadalje bodo zgradili tovarno za izdelavo strojev, ki so potrebni pri cestnih delih.

Po vesteh nekega japonskega lista bo skušalo japonsko prometno ministrstvo ustanoviti neke vrste poštno unijo med vzhodno-azijskimi državami. K tej uniji naj bi po japonskem mnenju pristopile naslednje države: Japonska, Mandžukuo, Kitajska, francoska Indokina, Nizozemska Indija ter Filipini.

Japonci so izročili francoski Indokini ultimatum, v katerem zahtevajo prost prehod japonskih čet skozi Indokino. Francoske oblasti so ultimatum odklonile.

Na kmetijski razstavi v Moskvi je bil razstavljen nov kosilni stroj, ki v eni uri pokosi pet hektarjev zemljišča. Novi stroj je izdelala tovarna za kmetijske stroje v Rostovu na Donu.

V španski municijski tvornici blizu Ovieda je nastala velika eksplozija, ki je bila tako silna, da se zemlja še 10 kilometrov daleč tresla, kakor da bi bil potres. V uradnem poročilu pa se pravi, da so bile od eksplozije ubite samo štiri osebe.

Prizad bo imel monopol za uvoz riža

Kakor se je že poročalo, bo imel monopol za uvoz italijanskega riža Prizad. Sedaj je Prizad predlagal pristojni italijanski ustanovi, da se začne pogajanja za sklenitev definitivnega sporazuma o dobavi italijanskega riža. Z italijanske strani še ni bil dan odgovor, kdaj bi se mogla ta pogajanja pričeti.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

V vseh prostorih Beograjskega velesejma bo

BEOGRAJSKI JESENSKI VZORČNI VELESEJEM
od 7. do 17. septembra 1940.

Na velesejmu bodo zastopane naslednje stroke:

tekstilno blago, usnje, papir, pohištvo, glasbeni instrumenti, kovine, stroji, motorji, aparati, elektrotehnika, optika, radio, kmetijski stroji, stavbarstvo, kemija, steklo, porcelan, galanterijsko blago, prehrana, alkoholne pijače, knjige, propaganda in reklama.

50% ne ugodnosti na železnih in ladjah

Pri odhodu je treba kupiti celo karto z rumenim blanketom za ugodnostno vožnjo, ki potrjena na velesejmu daje pravico za brezplačen povratek z isto karto, ki se mora zato shraniti.